

Ενώ ο αριθμός των επιχειρήσεων που ανήκουν σε γυναίκες αυξάνεται ταχύτατα, παρατηρείται ότι οι γυναίκες εξακολουθούν να έχουν λιγότερες πιθανότητες να ωθήσουν την επιχείρησή τους σε μεγάλη ανάπτυξη. Έρευνες έχουν δείξει ότι οι γυναίκες επιχειρηματίες είναι πιο διστακτικές στο να παίρνουν ρίσκο όσον αφορά την επιχείρησή τους, ζητούν μικρότερα δάνεια για την ανάπτυξή της και δυσκολεύονται περισσότερο από τους άνδρες στο να λάβουν χρηματοδότηση, επειδή ακριβώς αντιμετωπίζονται επιφυλακτικά από το σύνολο του οικοσυστήματος και τους υποστηρικτικούς μηχανισμούς για τη δημιουργία και ανάπτυξη επιχειρήσεων. Οι γυναίκες λοιπόν χρειάζονται στήριξη ώστε να μπορέσουν να εκμεταλλευτούν τη δυναμική τους. Η παροχή επιχειρηματικών συμβουλών και προγραμμάτων κατάρτισης μπορούν να τις βοηθήσουν σημαντικά να εντοπίσουν ευκαιρίες ανάπτυξης των επιχειρήσεων τους, αλλά και να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν αποτελεσματικές στρατηγικές επέκτασης.

Στο πλαίσιο αυτό, και με γνώμονα διαπιστώσεις σαν κι αυτές που παρατέθηκαν πιο πάνω, έργα όπως ο Ευρωπαϊκός Καταλύτης Επιχειρηματικής Ανάπτυξης (EBGC - EEuropean Business Growth Catalyst), ένα καινοτόμο εκπαιδευτικό πρόγραμμα ανάπτυξης δεξιοτήτων εξωστρέφειας και ανταγωνιστικότητας για δυναμικούς επιχειρηματίες, μπορούν να τους στηρίξουν σημαντικά σε αυτή τους την προσπάθεια. Το ευρωπαϊκό πρόγραμμα EBGC, που συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και υλοποιείται σε Ελλάδα, Αγγλία και Ισπανία, έχει στόχο τη βελτίωση της λειτουργίας των επιχειρήσεων, συνδυάζοντας την ακαδημαϊκή γνώση με την πρακτική καθοδήγηση από έμπειρους επιχειρηματίες. Παρέχει στους επιχειρηματίες τη γνώση και τα εργαλεία που χρειάζονται για να ενισχύσουν την ανάπτυξη της επιχείρησής τους, να χτίσουν τη στρατηγική τους, να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η επιχείρησή τους και να επεκταθούν σε νέες αγορές του εξωτερικού. <http://ecbiz.eu/>

Ειρήνη ΚΑΜΠΕΡΙΔΟΥ |

Επίκ. Καθηγήτρια Κοινωνιολογίας Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ), Εκτελεστική Επιτροπή και ιδρυτικό μέλος του European Center for Women and Technology

Εμπνευσμένη ηγεσία - ενδυνάμωση ηγετικών δεξιοτήτων: γυναίκα, επιχειρηματικότητα και αθλητισμός

Σήμερα πολλές χώρες και ιδιαίτερα η Ελλάδα πλήττονται από μια επώδυνη οικονομική κρίση. Για την υπέρβαση της κρίσης αυτής αναζητούνται κατά κύριο λόγο, εμπνευσμένοι ηγέτες οι οποίοι μεταξύ άλλων, θα άρουν και τα αδιέξοδα στα οποία έχει εγκλωβιστεί η οικονομική επιχειρηματικότητα. Οι αλλαγές που συντελούνται με επιταχυνόμενους ρυθμούς στο οικονομικό πεδίο προκαλούν πέραν των άλλων και έναν μετασχηματισμό των χαρακτηριστικών τα οποία συνθέτουν μια εμπνευσμένη ηγεσία. Για παράδειγμα έννοιες όπως επιτυχία, καινοτομία, ηθικές πρακτικές, βιωσιμότητα και επιχειρείν επαναπροσδιορίζονται νοηματικά γεγονός που με τη σειρά του προκαλεί την ανάγκη επανεξέτασης των τρόπων προσέγγισης και επίλυσης σύγχρονων επιχειρηματικών ζητημάτων-προβλημάτων (Καμπερίδου 2015).

Σύμφωνα με τα σχετικά βιβλιογραφικά-ερευνητικά δεδομένα **εμπνευσμένοι** επιχειρηματίες-ηγέτες του μέλλοντος θα είναι εκείνοι που μεταξύ άλλων έχουν αναπτύξει, σε έναν υψηλό βαθμό, συναισθηματική/κοινωνική νοημοσύνη. Για παράδειγμα, πολλές έρευνες καταδεικνύουν ότι γυναίκες επιχειρηματίες χαρακτηρίζονται από την ικανότητα που έχουν να χτίζουν συναίνεση, να αναλαμβάνουν το ρόλο του διαμεσολαβητή-ειρηνοποιού, να προσαρμόζονται ευκολότερα, να ακούν, να μοιράζονται, να δημιουργούν κίνητρα συνεργασίας και να εμπνέουν (Καμπερίδου 2013). Εμφανίζουν δηλαδή ένα υψηλό επίπεδο συναισθηματικής/κοινωνικής νοημοσύνης.

Σε αυτή την προοπτική, επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον μας στη γυναικεία επιχειρηματικότητα, τίθενται κάποια θεμελιώδη ερωτηματικά. Ποια είναι τα απαραίτητα στοιχεία τα οποία μπορούν να οδηγήσουν στην επαγγελματική επιτυχία; Υπάρχουν κάποιες δεξιότητες που ανιχνεύονται σε μεγαλύτερο βαθμό στις γυναίκες και συντελούν στη θεμελίωση μιας πραγματικά βιώσιμης επιχειρηματικότητας;

Σε σχετικές έρευνες ως τέτοιες δεξιότητες αναφέρονται η **επικοινωνιακή-κοινωνική νοημοσύνη, η ικανοποίηση, η ευελιξία, η προσωπική ανάπτυξη, η συνεργασία, ομαδικότητα (teamwork), η αναγνώριση, η αίσθηση προσφοράς, η στήριξη του άμεσου κοινωνικού περιβάλλοντος, η εργατικότητα, η υπευθυνότητα, η προσαρμοστικότητα, η δημιουργικότητα, η αυτοπεποίθηση, η επιμονή και η πειθαρχία** (EY Women 2015, Hock 2014, Dunn 2014, Woman-On-Top 2014, O'Brien 2013, Kamberidou 2013, Glass 2013, Greer 2009).

Σε επίσης σχετικές βιβλιογραφικές αναφορές επισημαίνεται η σημασία που έχει ο αθλητισμός ως μέσον καλλιέργειας και ανάπτυξης αυτών των δεξιοτήτων που χαρακτηρίζουν μια εμπνευσμένη ηγεσία (Πατσαντάρας 2014). Ερευνητικά δεδομένα δείχνουν ότι άτομα με αθλητική εμπειρία που εμπλέκονται στην επιχειρηματικότητα, συμβάλλουν στη βελτίωση της εταιρικής επίδοσης και στην ανάπτυξη και καλλιέργεια πολλών από τις προαναφερόμενες ηγετικές δεξιότητες (EY Women 2015, et al). Αυτό δε σημαίνει φυσικά ότι εξ' ορισμού ένας αθλητής ή μια αθλήτρια μπορούν να γίνουν ισχυρά και πετυχημένα στελέχη στον κόσμο των επιχειρήσεων. Επιπροσθέτως χρειάζονται κι άλλα προσόντα και παίζουν ρόλο και άλλοι παράγοντες. Ωστόσο, όπως φαίνεται από τη διεθνή έρευνα -ειδικά για τις γυναίκες- ένα ιστορικό αθλητικής εμπειρίας μπορεί να αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο για την κατάκτηση κορυφαίων θέσεων της επιχειρηματικής ιεραρχίας.

Online έρευνα που δημοσιοποιήθηκε στις 10 Οκτωβρίου του 2014, στην οποία συμμετείχαν **400 γυναίκες επιχειρηματίες** σε Ευρώπη, Αμερική και Ασιατικές χώρες του Ειρηνικού, υπογραμμίζει ότι ο αθλητισμός παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη και βελτίωση ηγετικών δεξιοτήτων.

Η έρευνα αυτή με τίτλο, «Κάνοντας την σύνδεση: γυναίκα, αθλητισμός και ηγεσία (Making the connection: women, sport and leadership)» πραγματοποιήθηκε από το ειδησεογραφικό δίκτυο espnW και το παγκόσμιο δίκτυο αθλητριών επιχειρηματιών (EY Women Athletes Business Network). Τα αποτελέσματα που δημοσιοποιήθηκαν στις 10 Οκτωβρίου του 2014 έδειξαν ότι οι καταξιωμένες και επιτυχημένες στον επιχειρηματικό κόσμο γυναίκες είχαν κάποια αθλητική ενασχόληση στο παρελθόν ή υπήρξαν αθλήτριες κάποιου επιπέδου. Η αθλητική τους εμπειρία διευκόλυνε την επαγγελματική τους σταδιοδρομία και την αναρρίχσή τους στην ηγεσία (EY Women 2015, Hock 2014). Το 49% των γυναικών που συμμετείχαν στην έρευνα ταξινομήθηκαν στο επίπεδο «C-suite», που σημαίνει ότι είναι μέλη διοικητικών συμβουλίων και διευθύνοντες σύμβουλοι (CEO) ή κατέχουν ανώτερες θέσεις στην εταιρεία (CFO ή COO). Το 51% κατείχε άλλες διευθυντικές θέσεις (managerial positions). Το ενδιαφέρον εδώ είναι ότι το 94% αυτών των καταξιωμένων γυναικών είχαν ενεργή συμμετοχή σε κάποια αθλητική ομάδα. Το 53% συνεχίζει να συμμετέχει σε κάποια αθλητική δραστηριότητα. Ως πλέον δημοφιλείς δραστηριότητες εμφανίζονται η κολύμβηση και το τρέξιμο. Τα περισσότερα στελέχη χρησιμοποιούν τις δραστηριότητες αυτές για να χαλαρώσουν, και μάλιστα το 37% δηλώνει ότι η ενασχόληση με τον αθλητισμό συντελεί καταλυτικά στην καλλιέργεια της αυτοσυγκέντρωσης.

Ενδεικτικά, όσον αφορά στις ηγετικές δεξιότητες (leadership style) αυτών των 400 γυναικών, τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι:

- το 74% συμφωνούν ότι η αθλητική συμμετοχή και ειδικά το ανταγωνιστικό πνεύμα είναι απαραίτητο προσόν για την επιτυχία, διευκολύνει την επαγγελματική σταδιοδρομία και ειδικά την αναρρίχηση στην ηγεσία,
- το 61% υποστηρίζουν ότι η παρελθούσα συμμετοχή τους στον αθλητισμό βοήθησε ή συνέβαλλε στη σημερινή τους επαγγελματική επιτυχία,
- Το 48% συμφωνεί ότι οι υποψήφιοι που έχουν αθλητικά επιτεύγματα στο βιογραφικό τους έχουν τα προσόντα και το απαραίτητο εργασιακό ήθος (work ethic) για να πετύχουν στον κόσμο των επιχειρήσεων.

Όταν οι 400 γυναίκες επιχειρηματίες που συμμετείχαν στην έρευνα ερωτήθηκαν ποια άτομα τους ενέπνευσαν να πετύχουν στον επιχειρηματικό κόσμο:

- το 82% ανέφερε ηγέτες από το χώρο των επιχειρήσεων
- το 71% αθλητές/τριες
- το 69% άτομα του στενού οικογενειακού περιβάλλοντος
- το 28% celebrities
- το 26% ανέφερε κυβερνητικά στελέχη ή πολιτικούς παράγοντες

Όπως φαίνεται οι αθλητές/τριες αποτελούν ισχυρά πρότυπα και πηγή έμπνευσης για **στελέχη των επιχειρήσεων επειδή το αθλητικό επίτευγμα προϋποθέτει** σκληρή δουλειά, προσπάθεια, επίμονη, πειθαρχία και αποφασιστικότητα.

Σε μια άλλη έρευνα φαίνεται πάλι η σημαντικότητα της αθλητικής εμπειρίας. Το Μάιο του 2013 η εταιρεία Ernst and Young πραγματοποίησε έρευνα με 821 διευθυντικά στελέχη (senior managers) και ανώτερα στελέχη (executives) -40% γυναίκες, 60% άνδρες- που εκπροσωπούσαν ένα ευρύ φάσμα εταιρειών με ετήσια έσοδα άνω των 250 εκατομμυρίων δολαρίων. Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι, σχεδόν όλες οι γυναίκες που συμμετείχαν στην έρευνα (90%) είχαν κάποια συνεχή αθλητική ενασχόληση κατά τη διάρκεια της πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ή κατά τη διάρκεια των πανεπιστημιακών τους σπουδών. Το 76% δήλωσαν ότι όταν υιοθετούν αθλητικές τεχνικές και συμπεριφορές στο εργασιακό περιβάλλον βελτιώνεται η επίδοση της ομάδας τους (O'Brien 2013, Ernst & Young 2013).

Επίσης ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι συνεντεύξεις και οι συμβουλές 21 καταξιωμένων επιχειρηματιών. Συγκεκριμένα, το «Παγκόσμιο Δίκτυο Αθλητριών στην Ηγεσία» (Women-Athletes-Global-Leadership-Network) πρόσφατα εγκαινίασε ιδιωτική ιστοσελίδα στην οποία δημοσιεύονται συνεντεύξεις από 21 πρώην αθλήτριες που επέλεξαν μια δεύτερη σταδιοδρομία, μια νέα καριέρα. Πρώην αθλήτριες όπως η Βραζιλιάνη κολυμβήτρια και Ολυμπιονίκης Fabiola Molina που κατέκτησε την παγκόσμια αγορά μετά την ίδρυση της εταιρείας της Fabiola Molina Swimwear, και η Αμερικανίδα Michelle Marciniak, πρώην πρωταθλήτρια καλαθοσφαίρισης, υπογραμμίζουν ότι η εμπειρία τους με τον αθλητισμό τις βοήθησε να εισχωρήσουν στον επιχειρηματικό κόσμο. Η Marciniak ίδρυσε δική της εταιρεία, την SHEEX Inc. που καινοτομεί με την παραγωγή «υφασμάτων υψηλής απόδοσης», δηλαδή τεχνολογικά εξελιγμένων υφασμάτων που κρατούν το σώμα δροσερό και στεγνό, και παρέχουν μεγαλύτερη άνεση από τα συμβατικά.

Τι συμβουλεύουν αυτές οι 21 πετυχημένες επιχειρηματίες; Ενδεικτικά αναφέρουμε:

- Όταν η αθλητική σας καριέρα τελειώσει να σκεφτείτε τι σας παθιάζει και να **ασχοληθείτε με** κάτι που αγαπάτε.
- Βοηθήστε άλλες γυναίκες επιχειρηματίες να μάθουν τι σημαίνει να είσαι μέλος μιας ομάδας, τι σημαίνει η ομαδική προσπάθεια, η συνεργασία.
- Να είστε προετοιμασμένες για όλα, να δέχεστε συμβουλές και να αξιοποιείτε ευκαιρίες.
- Να έχετε θετική σκέψη.
- Όταν αποτυγχάνετε μην απελπίζεστε. Στον αθλητισμό όταν χάναμε έναν αγώνα δεν εγκαταλείπαμε, αλλά ανασυγκροτούμασταν και συνεχίζαμε. Έτσι γίνεται και στον επιχειρηματικό κόσμο.
- Δείξτε εμπιστοσύνη και ακούτε τους συνεργάτες. Στον αθλητισμό μάθαμε να ακούμε τις συμβουλές, τις οδηγίες και να εμπιστευόμαστε την ομάδα, τους προπονητές/τριες, κ.λπ.
- Χρησιμοποιείτε τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης για να συνδεθείτε με μέντορες, συνεργάτες, πελάτες και βασικούς παίκτες από διάφορα μέρη του κόσμου.
- Καλλιεργήστε την αυτογνωσία για την ενίσχυση των ηγετικών σας δεξιοτήτων: να είστε ευέλικτες και προσαρμοστικές, να ξέρετε πότε και με ποιο τρόπο να αλλάζετε στάση και πλεύση.

Πηγές

Dunn, K. (2014). "On your marks: the entrepreneurs with a background in professional sport." The Guardian, UK, 05/11/2014: <http://www.theguardian.com/small-business-network/2014/nov/05/entrepreneurs-professional-sport-background>
 Ernst & Young (2013). "Ernst & Young to Launch Leadership Network for Elite Female Athletes to Address Unmet Global Need", PRWeb, New York, 8/3/2013: <http://www.prweb.com/releases/2013/3/prweb10505195.htm>
 EY Women (2015). "Connecting elite female athletes with opportunity." EY Women Athletes Business Network: <http://www.ey.com/BR/pt/About-us/Our-sponsorships-and-programs/Women-Athletes-Global-Leadership-Network---Join-the-network>
 Glass, A. (2013). "Ernst & Young Studies The Connection Between Female Executives And Sports." FORBES, 06/24/2013: <http://www.forbes.com/sites/alanaglass/2013/06/24/ernst-young-studies-the-connection-between-female-executives-and-sports/>
 Greer, M. L. (2009). "Women Athletes and Entrepreneurs: An Exploratory, Comparative Study." Publisher Author House, Bloomington Indiana.
 Hock, L. (2014). "New Survey shows playing team sports benefits women's careers", The She Network, 23/10/2014: <http://www.womenssportsfoundation.org/en/home/she-network/sports/new-survey-shows-playing-team-sports-benefits-womens-careers>
 Kamberidou, I. (2013). "Women entrepreneurs: we cannot have change unless we have men in the room" Journal of Innovation and Entrepreneurship, SpringerOpen 2013, 2:6 doi: 10.1186/2192-5372-2-6: <http://www.innovation-entrepreneurship.com/content/2/1/6> <http://link.springer.com/article/10.1186%2F2192-5372-2-6#page-1>
 Καμπερίδου, Ε. (2015). «Η γυναικεία αθλητική και κοινωνική επιχειρηματικότητα στην εποχή της κρίσης». Εισήγηση στην Ημερίδα Αθλητισμός και Κοινωνία, Τομέας Θεωρητικών Επιστημών, 14/3/2015, Σ.Ε.Φ.Α.Α. (ΕΚΠΑ).
 O'Brien, J. (2013). "Do sporty women make better entrepreneurs." BBC News Business, Washington 22/08/2013: <http://www.bbc.com/news/business-23582532> (last accessed 12/1/2015).
 Πισσαντάρου, Ν. (2014). «Αθλητισμός και Κοινωνιολογική Σκέψη». Α. Πιπέρης & ΣΙΑ ΕΕ.
 Woman-On-Top.Com (2014). "Playing sports may be the secret to women's career success". Woman- On- Top.Com, UK, Oct. 22, 2014. <https://woman-on-top.com/playing-sports-may-secret-womens-career-success/>
 Women Athletes Business Network 2015: <http://www.ey.com/BR/pt/About-us/Our-sponsorships-and-programs/Women-Athletes-Global-Leadership-Network---In-the-locker-room-with>